

OLIMPIADA DE LECTURĂ *LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ – LAV*

Etapa județeană

19 martie 2022

Nivelul 1 – clasele a IX-a și a X-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele, și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

Zuleiha deschide ochii

de Guzel Iahina

Zuleiha deschide ochii. O rază de soare străbate prin pânza uzată a perdelei, se târâște de-a lungul bânelor roșcate ale peretelui, pe perna aspră, înflorată, din care ies vârfurile negre ale penelor de cocoș, și mai departe, pe urechiușa rozalie a lui Iusuf. Întinde mâna și dă deoparte perdeaua fără să facă zgomot: băiețelul ei o să mai doarmă o vreme. Ea însă trebuie să se scoale – s-au ivit zorile. Își eliberează cu grijă mâna de sub capul lui, își coboară picioarele goale pe podeaua care s-a răcit peste noapte, pune pe pernă basmaua ei – dacă se trezește copilul, o s-o atingă cu fața, o să-i simtă mirosul și o să mai doarmă puțin. Își ia din cui, fără să se uite, jacheta, traista și pușca. Împinge ușa – în cameră dau năvală ciripitul păsărilor și zgomotul vântului – și se strecoară încetișor afară. În tindă se încalță cu opincile din piele (făcute de baba Ianipa din piele de elan), își împletește în grabă cozile și pornește la vânatoare.

Dintre toți membrii artelului de vânatoare – cinci la număr -, Zuleiha ajungea prima în taiga.

„Animalele dorm încă, visează, iar tu ai și pornit-o”, bombănea Lukka, pescarul cu barba roșcată (se întâlneau uneori: el se întorcea în colonie de la pescuitul de noapte, ea pleca să vâneze). Ea nu-l contrazicea, zâmbea doar în tăcere; știa că animalele n-o să-i scape.

Își amintea cu căldură de primul urs ucis în '31, în Poiana Rotundă: dacă n-ar fi fost el, n-ar fi știut că are ochi bun și mână sigură. Îi rămăsese ceva din urs: capul cenușiu-gălbui în vârful unui par. Trecea din când în când pe la el și-l mângâia în semn de mulțumire.

Artelul din Semruk se constituise tot atunci, cu șapte ani în urmă. Când Zuleiha se hotărâse să plece de la bucătărie, Așkenazi se împotrivi, o certase chiar („Cu ce o să-ți hrănești copilul?). Seara ea îi adusese o pereche de cocoși de munte – pentru prânz și cină. El luase carnea și încetase s-o mai convingă. I-au găsit un alt ajutor la bucătărie.

Primăvara și vara, Zuleiha aducea din taiga cocoși de munte grași, găște atârând greu, cu gâturi groase și elastice, de câteva ori avusese norocul să nimerească o căprioară, iar odată chiar un mosc care tremura speriat; pentru iepuri punea lațuri, pentru vulpi, capcane (artelul le comandase la centru). Pentru blană vâna veverițe, nevăstuici, uneori câte un samur – pentru ele se ducea numai iarna, când animalele erau curate și aveau blana deasă și lucioasă.

Vara, producția artelului de vânătoare satisfăcea în primul rând nevoile coloniei: carnea de pasăre o mâncau sau o conservau pentru iarnă, puful și penele le uscau la soare și făceau din ele perne și plăpumi. La centru erau trimise numai blănuri de castor, dar el apărea rar în împrejurimile Semrukului.

Iarna era însă sezonul cel mai fierbinte. Cei de la centru luau toate animalele cu blană – de la veverițe obișnuite și jderi până la samurii prețioși, pe care trebuia să-i urmărești câte două – trei zile. Blănurile le erau plătite – de cele mai multe ori în natură, mai rar în bani peșin: ei intrau în mare parte în bugetul coloniei, cu altă parte se plăteau taxele și alte datorii (la taxele pentru stat se adăugau cele cinci procente de fiecare așezare cu deportați, precum și plata împrumuturilor), dar mai rămânea ceva și pentru vânător. Iată că trecuseră șapte ani de când Zuleiha câștiga bani.

Se spunea că vânătoarea mergea mai bine cu câini, dar ei le erau interziși deportaților, ca măsură de precauție. Cu mare greutate li se îngăduise să aibă puști, fiindcă nu aveau cum să se descurce fără arme de foc, numai cu lațuri și capcane. Toate cele cinci puști din Semruk erau înregistrate la comandament. De fapt, trebuiau să le fie date numai în sezonul de vânătoare, la mijlocul toamnei, iar la sosirea primăverii trebuiau să le predea la comandament, dar în privința asta Ignatov nu fusese prea sever: vara, vânătorii aprovizionau colonia cu carne, și în cele trei luni calde Semrukul se întrema după foametea din iarna lungă, care de fiecare dată distrugea cel puțin un sfert, dacă nu o treime, din populația așezării. Mureau mai ales nou-veniții, care erau aduși pe frig și nu apucau să se adapteze la clima aspră a locului.

De prelucrarea pieilor se ocupau tot deportații – la început individual, apoi s-au unit lăsându-se îndrumați de baba Ianipa; bătrâna, pe jumătate oarbă la vremea aceea, nu vedea mare lucru, dar putea și fără vedere, doar cu mâinile, să jupoaie și să fiarbă pieile, să le usuce și să

pieptene blana. Chiar așa erau numărați la artel – cinci oameni și jumătate: cinci vânători și jumătate din Ianipa.

Zuleiha lucra cu normă întreagă, dar mai avea jumătate de normă ca asistentă la infirmerie. Reieșea că nu era una singură, ci una și jumătate. Leibe i-a explicat că în scripte trebuia să figureze cu o ocupație oficială pentru sezonul de vară. Pe ea calculele birocratice n-o interesau: dacă trebuie, trebuie.

Pentru ceilalți membri ai artelului era mai complicat: locuri libere erau puține, puteau fi ocupate doar în lipsa unui vânător dispărut de multe zile în taiga. Să fie trecuți la muncile forestiere ar fi însemnat automat o creștere a planului, care abia era îndeplinit (uneori se întâmpla să nu fie îndeplinit). Încercau să se descurce cum puteau: pe unul îl treceau ajutor de contabil, pe altul, gestionar. Era interzis să fie trimiși la cantină: personalul de acolo era urmărit atent, să nu crească excesiv.

Atribuirea slujbelor nu era chiar o înșelătorie, căci vânătorii se străduiau să-și îndeplinească măcar în parte jumătățile de normă lăsate formal în seama lor; norma suplimentară era prețul rezonabil al libertății celor din artel. Kuzneț închidea ochii înțelegător la astfel de încălcări ale regulilor (problema vânătorilor fusese rezolvată la fel și în alte colonii de muncă), deși nu pierdea nicio ocazie de a-i aminti lui Ignatov: știu totul despre tine, drăguțule, văd prin tine ca printr-un pahar cu știi tu ce.

Zuleiha își îndeplinea corect jumătatea de normă. Se întorcea din taiga pe lumină, înainte de cină, și se ducea direct la infirmerie: spăla, apreta, curăța, freca, fierbea... Învățase să bandajeze, să îngrijească rănilor, ba chiar să înfigă acul lung și ascuțit al seringii. La început, Leibe îi făceasem să plece, să se ducă la culcare („Cazi din picioare de oboseală, Zuleiha!”), apoi încetase s-o mai dăscălească – numărul bolnavilor din infirmerie crescuse, nu se mai putea descurca fără ajutorul femeii. Ea chiar cădea din picioare de oboseală, dar mai târziu, noaptea, după ce podelele erau curate, instrumentele sterilizate, lenjeria fiartă și bolnavii bandajați și hrăniți.

Locuia cu fiul ei tot la infirmerie, împreună cu Leibe. Încetaseră crizele convulsive ale lui Iusuf, care o speriaseră atât de tare, și renunțase să stea noaptea de veghe la patul lui. Leibe nu-i alungase, ba, mai mult, părea că se bucură de prezența lor în locuința sa de serviciu. De altfel, stătea puțin în jumătatea lui de cameră – numai noaptea, când dormea.

Faptul că putea locui într-o cămăruță comodă, cu sobă proprie, era o salvare pentru Zuleiha. În bărcile umede, unde sufla vântul, se îmbolnăveau nu numai copiii, ci și adulții. Era recunoscătoare pentru darul primit, zi de zi muncea din răspuțeri în infirmerie, cu cârpa într-o mână și cu găleata în cealaltă. La început, își închipeseră că, dacă trăia sub același acoperiș cu un bărbat străin, însemna că era nevasta lui în fața cerului și în fața oamenilor. Și că trebuia să-și facă datoria

de nevastă. Cum altfel? În fiecare seară, după ce adormea fiul ei, se scula din pat pe furiș, se spăla cu grijă și ședea pe bancheta de lângă sobă și-l aștepta pe doctor. Leibe apărea la miezul nopții mort de oboseală, înghițea în grabă, pe nemestecate, mâncarea lăsată și se prăbușea pe lavița lui. „Nu mă mai aștepta în fiecare seară, Zuleiha, o certa el cu limba împletită, mai sunt în stare încă să mănânc singur!”. Și adormea pe loc. Zuleiha răsufla ușurată și se strecura înapoi după perdea, lângă fiul ei. A doua zi se așeza iar pe banchetă și-l aștepta.

Odată, mort de oboseală, prăbușindu-se îmbrăcat și cu fața în jos pe laviță, după cum îi era obiceiul, doctorul a priceput brusc care era motivul vegherilor ei nocturne. S-a ridicat în capul oaselor și s-a uitat la Zuleiha, care stătea lângă sobă cu codițele împletite îngrijit și ochii plecați.

- Vino încoace, Zuleiha.

Ea s-a apropiat, avea fața palidă, buzele strânse și ochii ațintiți în podea.

- Așază-te aici...

Ea s-a așezat pe marginea laviței, ținându-și respirația.

- ...și uită-te la mine.

Și-a ridicat ochii încet, anevoie.

- Nu-mi ești datoare cu nimic.

L-a privit speriată, fără să înțeleagă.

- Cu absolut nimic. Ai auzit?...Îți ordon să stingi imediat lumina și să te duci la culcare.Și să nu mă mai aștepți. Ni-cio-da-tă! Clar?

Ea a dat ușor din cap – și a început deodată să respire adânc, istovită.

- Dacă te mai prind că vii o dată, te trimit în baracă. Iusuf o să rămână, dar pe tine te las în plata Domnului!

N-a apucat să isprăvească de vorbit, că Zuleiha a și dat fuga la lampă, a stins-o și s-a topit în întuneric. Așa s-a rezolvat problema relației lor, o dată pentru totdeauna.

Stând întinsă în întuneric, cu ochii larg deschiși și acoperindu-și cu învelitoarea din blană inima, care bătea să-i sară din piept, Zuleiha n-a putut să adoarmă multă vreme, s-a tot frământat: oare nu cade în păcat continuând să trăiască sub același acoperiș cu doctorul, un bărbat străin, fără ca el să-i fie soț? Ce vor spune oamenii? Oare n-o s-o pedepsească cerul? Cerul tăcea, pesemne că acceptase situația. [...]"

(Traducere din rusă de Luana Schidu)

A. (2 puncte: 0,5 punct pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Zuleiha își îndeplinește cu prisosință toate îndatoririle pentru că:

- a. îi plăcea să vâneze;
- b. câștigă suficienți bani;
- c. are sentimentul datoriei și din dragoste maternă;
- d. își dorește o familie alături de domnul Leibe.

2. Zuleiha refuză să meargă să se odihnească pentru că:

- a. se simte relaxată;
- b. se simte atrasă de domnul doctor Leibe;
- c. se simte îndatorată față de domnul Leibe;
- d. vrea să plece dis-de-dimineată la vânatoare.

3. Femeia își lasă basmaua pe pernă pe motiv că, atunci când se va trezi, copilul:

- a. să știe că mama lui este în apropiere;
- b. să o atingă, să-i simtă mirosul și să adoarmă din nou;
- c. să o ducă domnului Leibe;
- d. să se învelescă cu ea, întrucât în baracă era foarte frig.

4. Domnul Leibe o păstrează pe Zuleiha la infirmerie, în preajma sa, pentru că:

- a. era devotată, foarte pricepută și harnică;
- b. aceasta este jumătate din norma ei;
- c. are nevoie de mână de lucru ieftină;
- d. are gânduri ascunse în ceea ce o privește.

B. (4 puncte: 0,5 punct pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei demai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- 1. Femeia se simte stânjenită într-o încăpere, alături de un bărbat străin.
- 2. Baba Ianipa îi învață pe deportați să prelucreze pieile animalelor.
- 3. Vânător iscusit, ea se preocupă de hrana coloniei, alături de ceilalți vânători.
- 4. În cei șapte ani de activitate, Zuleiha câștigă primii bani.
- 5. Doctorul Leibe îi redă liniștea de care Zuleiha are atâta nevoie.

6. Zuleiha are totuși muștrări de conștiință.
7. Zuleiha lucrează și la infirmerie, alături de domnul doctor Leibe.
8. Zuleiha se trezește dis-de-dimineată pentru a ajunge prima în taiga.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Precizează semnificația sintagmei „(Zuleiha) deschide ochii” din titlul cărții.
2. Menționează două trăsături ale personajului feminin Zuleiha, rezultate din comportamentul ei față de domnul Leibe.
3. Explică, aducând un argument în acest sens, de ce Zuleiha se consideră o femeie destoinică.
4. Personajul Zuleiha, din textul selectat, are o singură certitudine: dragostea față de fiul ei, Iusuf, pentru care este hotărâtă să plătească orice preț. Prezintă o asemănare și o deosebire dintre Zuleiha și un alt personaj feminin din literatură, ghidat de dragostea maternă.

D. (12 puncte)

Imaginează-ți următoarea situație: împreună cu un grup de colegi trebuie să alegi un text-suport pentru scenariul unui film pe care îl veți realiza ca proiect de grup. Decizi să propui povestea trăită de Zuleiha în tabăra deportaților, alături de fiul ei, întrucât o găsești interesantă și are potențial cinematografic.

Redactează un text de cel mult 30 de rânduri care să reprezinte justificarea alegerii acestui text pentru a fi ecranizat. În redactarea textului, vei avea în vedere formularea a două argumente care să-ți susțină punctul de vedere.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Maria Bucur este profesoară la Indiana University, Bloomington, unde deține catedra John V. Hill, și din Statele Unite a răspuns întrebărilor „Weekend Adevărul” despre impactul pe care războaiele îl au asupra femeilor și populației civile.

Prin tradiție, vedem războaiele ca fiind specifice bărbaților. Sunteți una dintre coordonatoarele (alături de Nancy M. Wingfield) volumului „Gender and War in Twentieth-Century Eastern Europe” (Editura Indiana University Press, 2006), cum ați descrie impactul pe care războaiele îl au asupra vieții femeilor?

Până foarte recent, cu câteva excepții, cum ar fi regina Christina a Suediei sau regina Elizabeta I a Angliei, toate, dar toate conflictele militare din istoria omenirii au fost declanșate și controlate de bărbați. Pe umerii acestor decidenți cade responsabilitatea de a-și controla agresivitatea și de a o

conduce pe fâgașe care nu sunt nocive celor din jur. Conflictele militare au efecte și pentru civili, iar în acest sens, femeile și bărbații neimplicați direct au avut de suferit de pe urma lor.

Ați scris adesea despre memorie. Cum ne ajută cultivarea memoriei istorice ca indivizi, bărbați sau femei? Cum folosim această memorie în situații de criză, precum cea de azi?

Memoria poate fi atât toxică, cât și terapeutică. La fel și uitarea. În perioade de criză, memoria este în primul rând un mecanism de supraviețuire la nivel individual, mai ales pentru cei afectați direct. Generația care a trăit sub comunism, care are memoria penuriilor, a dictaturii, a agresivității miliției, este o generație care vede războiul din Ucraina mai pragmatic și cu mai puține angoase ale necunoscutului în suflet. Cei mai tineri, care nu au trecut prin aceste greutăți, sunt mai fragili în acest moment. Le doresc tuturor să poată uita însă detaliile violenței grotești pe care o trăiesc acum, pentru a se putea concentra asupra reconstruirii unei lumi mai bune.

<https://m.adevarul.ro/cultura/istorie/maria-bucur-specialista-inistorie/index.html>

A. (8 puncte: câte 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare dintre următoarele cerințe, raportându-te la textul citat:

1. Menționează titlul volumului coordonat de Maria Bucur și editura la care apare acesta.
2. Precizează care sunt cele două nume feminine care au controlat, de-a lungul istoriei, conflicte militare.
3. Explică modul în care este perceput războiul de către cei din generații diferite.
4. Prezintă semnificația secvenței: „Memoria poate fi atât toxică, cât și terapeutică”.

B. (12 puncte)

Care crezi că ar fi soluția pentru a șterge amintirile neplăcute din timpul războiului?

Motivează-ți răspunsul într-un text de cel mult 20 de rânduri.

SUBIECTUL al III-lea (câte 2 puncte pentru cerințele 1-3; 4 puncte pentru cerința 4) 10 puncte

Privește cu atenție captura de ecran de mai jos, apoi răspunde următoarelor cerințe:

1. Precizează numele celor trei invitați speciali ai concertului caritabil „Uniți prin muzică”.
2. Explică semnificația reprezentării grafice a viorii.
3. Imaginează-ți că te afli în fața afișului. Selectează, din stânga acestuia, două sigle care ajută la promovarea evenimentului.
4. Prezintă, în cel mult 10 rânduri, mesajul transmis de imaginea din dreapta afișului.

vă invită la

Uniti prin muzică

Concert Caritabil

Stradivarius

pentru

Filarmonica Națională
din Chișinău

24 martie 2022, ora 19:00
Auditorium Maximum
Cluj-Napoca

Kirill Maximov (Spania)
Nikita Gerkusov (Rusia)
Ion Storojenco (România-Austria)

